

POSTANOWIENIE

Dnia 26 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Dobrowolski

w sprawie adwokata G. C., obwinionego o popełnienie przewinień dyscyplinarnych określonych w art. 80 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze w zw. z § 1 ust. 2, § 6, § 8, § 49 i § 56 Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu, po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej na posiedzeniu w dniu 26 listopada 2024 r. kasacji wniesionej przez obwinionego od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury z dnia 1 kwietnia 2023 r., sygn. akt [...], utrzymującego w mocy orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej [...] z dnia 19 października 2022 r. o sygn. akt [...]

oddala kasację jako oczywiście bezzasadną, a wydatkami postępowania kasacyjnego w kwocie 20 zł (dwudziestu złotych) obciąża adwokata G. C.

[M. T.]

UZASADNIENIE

Adwokat G. C. został obwiniony o to, że:

1. nie dopełnił staranności w prowadzeniu sprawy cywilnej M. Ś. rozpoznawanej przez Sąd Rejonowy [...] w W., sygn. [...], w okresie od dnia 30 sierpnia 2018 r. do dnia 31 grudnia 2019 r. w W., przez niepoinformowanie jej o wyroku zapadłym w dniu 30 sierpnia 2018 r. oraz o terminie i sposobie zapłaty kwoty zasądzonej tym wyrokiem, co doprowadziło do wszczęcia egzekucji, czym

podważył zaufanie do zawodu adwokata, tj. przewinienie dyscyplinarne z art. 80 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o advokaturze (dalej powoływana jako: ustawa Prawo o advokaturze) w zw. z § 1 ust. 2, § 6, § 8 i 49 Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu (tekst jednolity ogłoszony na podstawie uchwały nr 52/2011 NRA z dnia 19 listopada 2011 r.; dalej powoływana jako; Kodeks Etyki Adwokackiej);

2. zaniechał wniesienia apelacji od wyroku Sądu Rejonowego [...] w W., sygn. [...], z dnia 30 sierpnia 2018 r., zasądającego od M. Ś. kwotę 15.294,12 zł wraz z odsetkami i kosztami procesu, bez uzyskania jej zgody, czym podważył zaufanie do zawodu adwokata, tj. przewinienie dyscyplinarne z art. 80 ustawy Prawo o advokaturze w zw. z § 1 ust. 2, § 6, § 8 i 56 Kodeksu Etyki Adwokackiej;

3. nie dochował skrupulatności w rozliczeniach finansowych z M. Ś., przez niewystawienie faktur VAT lub rachunków w związku z reprezentowaniem M. Ś. w postępowaniu przed Sądem Rejonowym [...] w W., sygn. [...], oraz przed Sądem Rejonowym [...] w W., sygn. [...], w okresie od 2014 r. do 30 sierpnia 2018 r., czym podważył zaufanie do zawodu adwokata, tj. przewinienie dyscyplinarne z art. 80 ustawy Prawo o advokaturze w zw. z § 1 ust. 2 i § 50 ust. 1 Kodeksu Etyki Adwokackiej;

4. nie wydał dokumentów dotyczących spraw prowadzonych w imieniu M. Ś. na jej żądanie zgłoszone w dniu 9 stycznia 2020 r., czym podważył zaufanie do zawodu adwokata, tj. przewinienie dyscyplinarne z art. 80 ustawy Prawo o advokaturze w zw. z § 1 ust. 2 i § 53 Kodeksu Etyki Adwokackiej.

Orzeczeniem z dnia 19 października 2022 r., sygn. akt [...], Sąd Dyscyplinarny Izby Adwokackiej [...]:

1. obwinionego adw. G. C. uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu w pkt 1 wniosku o ukaranie deliktu dyscyplinarnego z art. 80 ustawy Prawo o advokaturze w zw. z § 1 ust. 2, § 6, § 8 i 49 Kodeksu Etyki Adwokackiej i za ten delikt dyscyplinarny na podstawie art. 81 ust. 1 pkt 3 ustawy Prawo o advokaturze wymierzył obwinionemu karę pieniężną w wysokości półtorakrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę, tj. kwotę 3.150 zł;

2. obwinionego adw. G. C. uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu w pkt 2 wniosku o ukaranie deliktu dyscyplinarnego z art. 80 ustawy Prawo o

adwokaturze w zw. z § 1 ust. 2, § 6, § 8 i 56 Kodeksu Etyki Adwokackiej i za ten delikt dyscyplinarny na podstawie art. 81 ust. 1 pkt 3 ustawy Prawo o adwokaturze wymierzył obwinionemu karę pieniężną w wysokości półtorakrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę, tj. kwotę 3.150 zł;

3. obwinionego adw. G. C. uniewinnił od popełnienia deliktu dyscyplinarnego opisanego w pkt 4 wniosku o ukaranie;

4. na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 w zw. z art. 88 ust. 1 i 2 w zw. z art. 95n pkt 1 ustawy Prawo o adwokaturze umorzył postępowanie w zakresie deliktu dyscyplinarnego opisanego w pkt 3 wniosku z uwagi na przedawnienie karalności deliktu dyscyplinarnego;

5. na podstawie art. 84 ust. 2 pkt 3 ustawy Prawo o adwokaturze wymierzył obwinionemu adw. G. C. łączną karę pieniężną w wysokości trzykrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę, tj. kwotę 6.300 zł;

6. na podstawie ust. 1 lit. a i b Uchwały Nr 23/2017 Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 1 lipca 2017 r. w sprawie określenia wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego zasądził od obwinionego adwokata G. C. zryczałtowane koszty postępowania dyscyplinarnego w wysokości po 1.000 zł za dochodzenie dyscyplinarne i w postępowaniu przed sądem dyscyplinarnym I instancji na rzecz Izby Adwokackiej [...].

Od powyższego orzeczenia odwołanie wniósł obwiniony, który zaskarżył je w części, tj. w zakresie punktu 1, 2, 5 i 6, zarzucając zaskarżonemu rozstrzygnięciu:

1. na podstawie art. 438 pkt 3 k.p.k. błąd w ustaleniach faktycznych poprzez uznanie winy obwinionego w zakresie punktów 1 i 2 wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego;

2. rażącą niewspółmierność (surowość) kar jednostkowych i łącznej kary pieniężnej wymierzonej obwinionemu za popełnienie czynów z pkt 1 i 2 wniosku w łącznej wysokości 6300 zł.

Formułując powyższe zarzuty autor odwołania wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenie poprzez uniewinnienie obwinionego od popełnienia zarzucanych mu deliktów dyscyplinarnych.

Orzeczeniem z dnia 1 kwietnia 2023 r., sygn. akt [...], Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury:

I. utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie;

II. zasądził od obwinionego adw. G. C. na rzecz Izby Adwokackiej [...] kwotę 1.000,00 zł tytułem zwrotu zryczałtowanych kosztów postępowania przed sądem II instancji;

III. zasądził od obwinionego adw. G. C. na rzecz pokrzywdzonej M. Ś. kwotę 840,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym Adwokatury.

Kasację od powyższego rozstrzygnięcia wniósł obwiniony, który zaskarżył je w całości, podnosząc:

I. rażące naruszenia prawa, tj. art. 88 ustawy Prawo o adwokaturze, zgodnie z którym w razie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego przed upływem terminu, o którym mowa w ust. 1, karalność przewinienia dyscyplinarnego ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynęło pięć lat (...), gdyż czyn z punktu 2 wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego uległ przedawnieniu na podstawie tego przepisu.

II. rażącą niewspółmierność (surowość) kary łącznej wymierzonej obwinionemu za popełnienie czynów z pkt 1 i 2 wniosku w wysokości 6 300 zł tytułem kary pieniężnej i opłat pobocznych w łącznej wysokości 10 140 zł.

Autor kasacji wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania bądź umorzenie postępowania dyscyplinarnego co do punktu 2. wniosku o ukaranie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasację wywiedzioną przez obwinionego należało uznać za bezzasadną i to w stopniu oczywistym.

Przed przystąpieniem do merytorycznej oceny wywiedzionej kasacji przypomnienia wymaga, iż podstawą kasacyjną w postępowaniu dyscyplinarnym adwokatów może być rażące naruszenie prawa (materialnego bądź procesowego), a także rażąca niewspółmierność kary dyscyplinarnej (art. 91b ustawy Prawo o adwokaturze), przy czym skarżący winien respektować wymóg wykazania, iż podnoszone w nadzwyczajnym środку odwoławczym uchybienie nosi znamię „rażącego”. Ustawodawca wprowadzając powyższego zwrotu nie sprecyzował,

jednakże semantyczna zawartość tego pojęcia została wypełniona przez judykaturę, gdzie wypracowano jednoznacznie zgodny pogląd, iż rażącym naruszeniem prawa jest jedynie takie naruszenie, które jest niewątpliwe, łatwe do stwierdzenia i charakteryzuje się takim ciężarem gatunkowym, które ma kluczowe znaczenie dla prawidłowości postępowania dyscyplinarnego i wydanego rozstrzygnięcia.

W kontekście wywiedzionej przez obwinionego kasacji wyraźnego zaakcentowania wymaga nadto, iż „strona nie może ograniczyć się do wyrażenia ocen, iż czuje się zaskarżonym orzeczeniem pokrzywdzona, czy też do polemiki z ustaleniami faktycznymi, dokonanymi przez korporacyjny sąd odwoławczy lub do kwestionowania ocen dokonanych przez ten organ, bez jednoczesnego wskazania, które przepisy prawa zostały w toku korporacyjnego postępowania dyscyplinarnego naruszone i bez wykazania nadto, że naruszenie to miało charakter rażący” (zob. aktualne na gruncie postępowania dyscyplinarnego adwokatów postanowienie Sądu Najwyższego z 1 października 2004 r., SDI 7/04, LEX nr 568870).

W odniesieniu do podstawy kasacyjnej w postaci rażącej niewspółmierności kary dyscyplinarnej zaznaczyć należy, iż „nie każda różnica w ocenie co do wymiaru kary może stanowić podstawę do korekty tego wymiaru” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2012 r., SDI 7/12, LEX nr 1228688).

Jako słuszna jawi się przy tym uwaga, iż korporacyjne sądy dyscyplinarne, którym powierzono sprawowanie pieczy nad należytym wykonywaniem zawodów zaufania publicznego, niewątpliwie doskonale znającym realia wykonywania zawodów prawniczych, jawią się jako najlepiej predestynowane do kształtowania poziomu sankcji za delikty dyscyplinarne popełnione przez członków poszczególnych korporacji, a wkraczanie w ich domenę w ramach postępowania kasacyjnego uzasadnione jest wyłącznie w sytuacjach, gdy dojdzie do wymierzenia kary skrajnie niesprawiedliwej i nieakceptowalnej w świetle zasad prawidłowego zastosowania dyrektyw wymiaru kary (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 27 lipca 2016 roku, SDI 18/16, Lex nr 2107106).

Przenosząc powyższe rozważania w realia niniejszej sprawy Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, iż kasację należało oddalić jako oczywiście bezzasadną. Przeprowadzona analiza podnoszonych przez skarżącego zarzutów prowadzi

bowiem do wniosku, iż powyższe nie zasługują na uwzględnienie i w żaden sposób nie mogą doprowadzić do oczekiwanego przez niego rezultatu.

Odnosząc się do pierwszego z podnoszonych uchybień wskazać należy, iż obwiniony upatrywał wadliwości rozstrzygnięcia sądu odwoławczego w zakresie rozstrzygnięcia dotyczącego czynu z punktu 2 wniosku o ukaranie w rażącym naruszeniu normy z art. 88 ustawy Prawo o adwokaturze. Uzasadniając powyższe wskazał bowiem, iż w dniu sporządzenia i wniesienia kasacji czyn ten uległ przedawnieniu.

Mimo doniosłego charakteru podnoszonego naruszenia, w samej już swej warstwie konstrukcyjnej wzbudza istotne wątpliwości, gdyż autor kasacji zdaje się kwestionować obowiązujące zasady dotyczące terminu przedawnienia, forsując nieznajdujący jakiegokolwiek poparcia w przepisach prawa pogląd o dacie wniesienia kasacji jako zasadniczym momencie dla weryfikacji zmaterializowania się bezwzględного uchylenia karalności czynu.

Podkreślenia wymaga, iż przedawnienie stanowi instytucję prawa materialnego, która określa skutki upływu czasu dla kwestii odpowiedzialności dyscyplinarnej. Zgodnie natomiast z treścią art. 88 ustawy Prawo o adwokaturze nie można wszcząć postępowania dyscyplinarnego, jeżeli od czasu popełnienia przewinienia upłynęły trzy lata, a w przypadkach przewidzianych w art. 8 ust. 2 – rok (ust. 2), natomiast w razie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego przed upływem terminu, o którym mowa w ust. 1, karalność przewinienia dyscyplinarnego ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynęło pięć lat, a w przypadkach przewidzianych w art. 8 ust. 2 - trzy lata (ust. 3).

Oczywistym jest natomiast (a szczególnie winno być dla podmiotu profesjonalnego), iż kluczowym w aspekcie przedawnienia momentem jest data prawomocnego rozstrzygnięcia, a zatem orzeczenia sądu ad quem, tj. 1 kwietnia 2023 r. Podkreślenia wymaga, iż kasacja przysługuje od orzeczeń prawomocnych, tj. dotyczących głównego przedmiotu procesu, jakim jest kwestia odpowiedzialności za zarzucany czyn. Orzeczenie sądu II instancji, utrzymujące w mocy rozstrzygnięcie sądu meriti, niewątpliwie stanowi orzeczenie kończące postępowanie. Już z samej natomiast istoty kasacji, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżania, wynika że „dotyczy ona wyłącznie orzeczeń, którymi

definitywnie i ostatecznie zakończono postępowanie i nie jest możliwy żaden inny tryb wyeliminowania z obrotu prawnego przeczenia dotkniętego rażącym naruszeniem prawa” (zob. R. Baszuk, W. Marchwicki [w:] *Prawo o adwokaturze. Komentarz*, red. P. F. Piesiewicz, Warszawa 2023, art. 91(a).)

Zważając zatem na daty czynu, tj. 30 sierpnia 2018 r. oraz rozstrzygnięcie sądu odwoławczego i dokonując prostego już ich zestawienia w kontekście pięcioletniego terminu przedawnienia, niewątpliwie nie pozwala na przyjęcie, iż doszło do przedawnienia karalności i szersze rozważania w tym zakresie jawią się jako zbędne. Prezentowany przez obwinionego pogląd stanowi natomiast przejaw daleko idącego nierozumienia instytucji przedawnienia i nie znajduje jakichkolwiek podstaw do aprobaty.

Argumentacja zawarta w kasacji zawiera nadto – mimo niepodniesienia nie tyle sprecyzowanego, co jakiegokolwiek zarzutu w tym zakresie – rozważania obwinionego sprowadzające się w swej istocie do kwestionowania ustaleń faktycznych. Zasadniczym natomiast celem postępowania kasacyjnego nie jest – wbrew oczekiwaniom skarżącego - ponowne rozpoznanie sprawy i dublowanie kontroli rozstrzygnięcia sądu meriti. W tym zakresie przypomnienia wymaga, iż konsekwencją treści art. 91a i 91b Prawa o adwokaturze jest to, że w kasacji można podnieść zarzuty wyłącznie natury prawnej, a więc wykluczone jest ich kwestionowanie w postępowaniu kasacyjnym. Sąd Najwyższy jest bowiem sądem prawa i zakresem jego kognicji w ramach postępowania kasacyjnego jest objęte jedynie badanie zaskarżonego orzeczenia z punktu widzenia zgodności z prawem i to w sposób kwalifikowany, odmienny od kontroli odwoławczej. Podkreślenia w tym miejscu wymaga nadto, iż „strona nie może ograniczyć się do wyrażenia ocen, iż czuje się zaskarżonym orzeczeniem pokrzywdzona, czy też do polemiki z ustaleniami faktycznymi, dokonanymi przez korporacyjny sąd odwoławczy lub do kwestionowania ocen dokonanych przez ten organ, bez jednoczesnego wskazania, które przepisy prawa zostały w toku korporacyjnego postępowania dyscyplinarnego naruszone i bez wykazania nadto, że naruszenie to miało charakter rażący” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 1 października 2004 r., SDI 7/04, LEX nr 568870.)

Przechodząc do oceny zarzutu dotyczącego rażącej niewspółmierności kary wskazać natomiast należy, iż w ocenie Sądu Najwyższego kara wymierzona obwinionemu nie nosi cech nieakceptowalnej dysproporcjonalności i jest adekwatna do wagi popełnionego przewinienia dyscyplinarnego oraz stopnia jego społecznej i korporacyjnej szkodliwości.

Sankcję wymierzoną obwinionemu, tj. łączną karę pieniężną w wysokości trzykrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w dacie popełnienia przewinienia dyscyplinarnego nie sposób bowiem w żadnej mierze uznać za diametralnie odbiegającą od wzorca kary ukształtowanej zgodnego z sądowymi dyrektywami jej wymiaru. Zauważyć nadto należy, iż określona w art. 81 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 82 ustawy Prawo o adwokaturze kara pieniężna może być wymierzona w granicach od półtorakrotności do dwunastokrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w dacie popełnienia przewinienia dyscyplinarnego, zatem mając na uwadze ustawową granicę wymiaru sankcji, zastosowanie jej w wymiarze trzykrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę, a zatem oscylującej w dolnej jej granicy, nie pozwala na uznanie jej rażącej dysproporcjonalności. W kategoriach rażącego prawa niewątpliwie należałoby ocenić natomiast wyjście poza określone w ustawie granice wymiaru kary.

W przekonaniu Sądu Najwyższego wymierzona obwinionemu kara jest w pełni adekwatna do wagi popełnionych przewinień dyscyplinarnych oraz stopnia ich korporacyjnej szkodliwości. Dolegliwość orzeczonej kary nie przekracza przy tym stopnia zawinienia, spełnia wymogi prewencji generalnej oraz prewencji indywidualnej.

Jednocześnie w zaprezentowanej argumentacji nie przedstawiono okoliczności potwierdzających trudną sytuację zdrowotną bądź osobistą obwinionego, które czyniłyby wymierzoną karę rażąco niewspółmiernie surową, przy czym za powyższe nie sposób uznać podnoszonych przez autora kasacji twierdzeń, sprowadzających się jedynie do subiektywnych i niepopartych rzeczową argumentacją ocen. Podnoszone w części motywacyjnej wywiedzionej kasacji okoliczności - jako niezwiązane z czynem i postawą sprawy - pozostają bez znaczenia dla wymiaru orzeczonej sankcji.

Konfrontując ustalone okoliczności z zasadami prawidłowego zastosowania dyrektyw wymiaru kary stwierdzić zatem należy, iż w niniejszej sprawie brak jest podstaw do uznania utrzymanej przez sąd II instancji kary za karę rażąco niewspółmiernie surową, a wymierzona winna umożliwić obwinionemu zastanowienie się nad definicją godności zawodu.

Mając na uwadze na powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia, orzekając o kosztach postępowania na podstawie art. 95l ust. 2 ustawy Prawo o adwokaturze.

[M. T.]